

به نام خدا

نکات کنکورک کتاب تاریخ دهم انسانی

درس اول تاریخ و تاریخ نگارک

تاریخ چیست؟

۱. معانی مختلف تاریخ شامل مجموعه رویدادهایی که یک فرد یا جامعه از سر گذرانده، علمی است که آثار باستانی را به منظور شناخت شیوه زندگی انسانها بررسی می کند و علم و روش علمی است که به وسیله آن رویدادهای گذشته تحلیل می شوند، می باشد.

۲. تاریخ، علمی است که به مطالعه جنبه های مختلف زندگی انسان ها و جامعه ها در گذشته می پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می کند.

۳. هدف علم تاریخ، شناخت و آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی، حقوقی و هنری می شود.

تاریخ نگارک و روش پژوهش در تاریخ

۴. پس از اختراع خط در حدود ۵ هزار سال پیش، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد.

۵. قدیمی ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده، تکه ای از سنگ نوشته ای به خط کهن مصری است که بیش از ۴ هزار سال قدمت دارد. در این سنگ نوشته نام تعدادی از فراعنه و برخی حوادث دوران آنان ذکر شده است.

۶. از روزگار باستانی ایران به ویژه دوره هخامنشیان و ساسانیان نیز سنگ نوشته هایی باقی مانده است که نشان از توجه ایرانیان به ثبت و ضبط وقایع تاریخی دارد.

۷. در ایران باستان گویا سالنامه های دولتی وجود داشته که حاوی اخبار و رویدادهای مهم بوده اند.

۸. می توان تدوین و نگارش «خدای نامه» (خدای نامک) در زمان ساسانیان را نمونه ای از دلبستگی ایرانیان به نگارش وقایع و ضبط سلسله حوادث تاریخی دانست.

۹. تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور مورخ بزرگی مانند هرودت که (پدر تاریخ) لقب گرفت، آغاز شد.

۱۰. کتاب تاریخ هرودت که بخش عمده مطالب آن به شرح جنگ های یونان و ایران اختصاص دارد، کهن ترین و کامل ترین اثر تاریخی به جا مانده از عصر باستان است.

۱۱. برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است.

۱۲. تا قرن ۱۹ م. مورخان اغلب به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند.

۱۳. به دنبال تحولات فکری و علمی که در دوره رنسانس (قرن های ۱۶ تا ۱۸ م.) در اروپا به وقوع پیوست، به تدریج علم تاریخ نیز متحول شد و شیوه نوینی در تاریخ نگاری پدید آمد. اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان پردازی بود.

۱۴. آگاهی تاریخی ایرانیان به گذشته خود همراه با زبان فارسی و فرهنگ ایرانی نقش زیادی در حفظ موجودیت و هویت آنان در طول تاریخ داشته است.

مراحل پژوهش در تاریخ

۱۵. پرسش های تحقیق علاوه بر آنکه هدف پژوهش را مشخص می کنند، مانع از به بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می شوند.

۱۶. در مرحله‌ی شناسایی منابع از پژوهش تاریخی، مورخ به ارزیابی از اعتبار و دقت منابع می پردازد.
۱۷. در مرحله‌ی گردآوری و تنظیم اطلاعات، پژوهشگر اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته بندی می نماید.
۱۸. فیش برداری از منابع در در مرحله‌ی گردآوری و تنظیم اطلاعات پژوهش تاریخی انجام می گیرد.

منابع پژوهش علمی در تاریخ

۱۹. منابع دست اول یا اصلی به همه‌ی آثاری گفته می شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک ترین زمان به وقوع آن، نوشته شده‌اند. به عبارت دیگر، نویسندگان این نوع منابع، خود ناظر رویدادها بوده اند و یا اینکه شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده اند.
۲۰. منابع دست دوم یا فرعی: به همه‌ی منابع، تحقیقات و آثاری گفته می شود که مدت ها پس از وقوع رویدادها و با استفاده از منابع دست اول، پدید آمده‌اند.

فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ

۲۱. مطالعه‌ی سرگذشت انسان ها و جوامع گذشته، منبع و گنجینه‌ی ارزشمندی برای تقویت و پرورش قوه‌ی شناخت و تفکر به حساب می آید.
۲۲. آگاهی افراد یک جامعه نسبت به گذشته‌ی مشترکشان، درک درست از هویت افراد آن جامعه را در پی دارد.
۲۳. علم تاریخ می تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه‌ی خویش و سایر جوامع و نیز ترسیم افق آینده، کمک کند.
۲۴. شناخت گذشته و مطالعه و بررسی زندگی مردمان در زمان ها و مکان های دیگر، به ما کمک می کند که درک درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و بدانیم، که بوده ایم و چگونه به جایگاهی که ما اکنون هستیم، رسیده ایم. موجب تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی می شود.
۲۵. مطالعه و بررسی گذشته، همچنین ارزش و اهمیت میراث فرهنگی را به ما نشان می دهد و کمک می کند که میراث فرهنگی را به عنوان بخشی از هویت و شناسنامه‌ی ملی خویش بدانیم و در حفظ و نگهداری آن کوشا و سهیم باشیم که موجب تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی می شود.